

Вступне слово

Євангеліє від Матея від найдавніших часів християнства вважалося саме «церковним» Євангелієм. Адже це Євангеліє єдине з усіх містить слово «церква» (гр. ἐκκλησία, Мт 16,18 і 18,17) в значенні «скликання», тобто спільнота, скликана Божим Словом, яка йде через історію слідом за своїм єдиним Учителем, обмита від гріхів у водах Хрещення, отриманого «в ім'я Отця, і Сина, і Святого Духа» (Мт 28,19). «Церковне» воно і тому, що це Євангеліє, більше ніж інші, наголошує на Ісусових словах, на його вченні, яке тут зібране у п'ять великих проповідей: Нагірну (5–7), Апостольську (або Місійну) (10), Проповідь в притчах (13), Проповідь про Церкву (18) і Есхатологічну (24–25). Церкву представлено як «будівлю» яка постійно розбудовується, проте міцно стоїть на видимому фундаменті, яким є Петро-скеля. Його завдання — «утверджувати» віру братів (див. Лк 22,31–32) і «пасти» Господнє стадо (див. Йо 21,15–17), просвітлюючи, завдяки особистому досвіду, віру інших і дбаючи про її цілісність. Христос Матея — це передусім «Учитель», який навчає як повновладний (див. Мт 7,29), проповідуючи Євангелію Царства, лікуючи всяку хворобу й недугу (див. 9,35) та посилаючи своїх учнів «зробити учнями всі народи» (див. 28,19). Христос також «Законодавець», який прийшов не усунути Закон і Пророків, а доповнити їх (див. 5,17,21–48). Він — і «вічний Суддя», який на Страшному суді відділить праведних від злих, зважаючи на їхнє ставлення до Нього в найменших братах.

Власне так і треба читати оце Євангеліє: в одному човні з Петром й іншими апостолами в напрямку до іншого берега. Нема чого боятися! Христос вже здобув перемогу. Залишилося ще тільки донести добру вістку про неї до кінців світу.

Вступ до Євангелія від Матея

Розподіл Євангелія на менші уривки було зроблено з огляду на структуру самого Євангелія так, щоб чітко побачити розповідні секції і їхнє сповнення в Христових проповідях. Читаючи це Євангеліє і роздумуючи в молитві над ним, варто ще окрему увагу приділити численним старозавітнім посиланням, метою яких є, власне, показати, в який спосіб Христос є сповненням Божого задуму спасіння: не тільки 2000 років тому, але й сьогодні, коли нам може здатися, що гинемо, затоплені морськими хвилями.

Читаючи це Євангеліє разом, ми відкриємо не тільки силу спільноти і єдності, але й певність віровчення. Матей не тільки нас закликає задуматися над нашим життям, над нашою відповіддю віри, але він також ясно викладає зміст цієї віри і її виклики для щоденного життя: бо недостатньо буде казати «Господи, Господи», щоб увійти в Царство Небесне, а треба ще й виконувати волю Небесного Отця (див. Мт 7,21).

Грунтовні вказівки для молитовного читання цього Євангелія запропоновано у книзі Сільвано Фаусті та Віченцо Канелли «У школі Матея. Євангеліє, яке варто перечитувати і слухати, яким варто молитися і ділитися», що виходить друком тепер і українською мовою, щоби супроводжувати наше читання Євангелія від Матея.

Однак варто пам'ятати, що це тільки «підручник», який допоможе нам краще зрозуміти текст Євангелія (lectio), впровадить нас у роздуми (meditatio) і молитву (oratio), залишаючи кожному можливість продовжити ці розважання та особисту молитву (три крапки «...» наприкінці двох останніх підпунктів), щоби навчені про Небесне Царство, ми стали подібними до того господаря, який виймає із свого скарбу нове і старе (див. Мт 13,52).

о. д-р Тарас БАЩЕВСЬКИЙ
координатор Біблійного апостоляту УГКЦ

Євангеліє нічого не розповідає про свого автора. Найдавніша традиція (Папій, Іринеї, Оріген, Єронім...) приписує його апостолові Матею-Леві, який був митарем (Мт 9,9). Тому багато авторів дійшло висновку, що апостолові можна приписати першу редакцію арамейською мовою нашого грецького *Євангелія від Матея*. Проте дослідження Євангелія не підтверджують цю гіпотезу, хоч і не спростовують її повністю. Оскільки ж достеменно ім'я автора ми дізнатись не можемо, то потрібно вдовольнитися деякими думками, на які нас наводить саме Євангеліє: автор є двомовним генієм, адже пише він грецькою, а думає єврейською. Він має глибокі знання Святого Писання і єврейських традицій; він показує себе досвідченим наставником у тому, як навчає і розкриває «розуміння» волі Ісуса своїм слухачам, постійно підкреслюючи важливість практичного застосування свого навчання. Ймовірно, він був душпастирем відповідальним за якусь спільноту. Його портрет добре відповідає опису, в якому зображується один «книжник, навчений про Небесне Царство, подібний до господаря, який виймає із свого скарбу нове і старе» (Мт 13,52).

Вважається, що Євангеліє було написане в Сирії, можливо в Антіохії чи у Фінікії (сучасний Ліван), оскільки в цих краях було багато євреїв, а його безпосередніми адресатами були християни єврейського походження. У ньому також проглядається стисла полеміка проти ортодоксального юдаїзму фарисеїв, який виник у Ямнії приблизно у 80-і роки. Певним є те, що воно було написане після зруйнування Єрусалима (у 70 р. по Р.Хр.; пор. Мт 22,7). За такого стану речей, написання першого Євангелія можна датувати приблизно 80-ми роками, можливо, дещо раніше.

